

**MANAGEMENT AND ECONOMICS
SCIENTIFIC RESEARCH JOURNAL**

**MENEJMENT VA IQTISODIYOT
ILMIY-TADQIQOT JURNALI**

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ
ЖУРНАЛ МЕНЕДЖМЕНТА И ЭКОНОМИКИ**

MUNDARIJA

Шарипов К.А., Хотамов И.С.	Основные направления развития «зелёной» энергетики в Узбекистане.....	2
Хашимов Б.А., Ахмедов Х.Д., Махкамова С.Г.	Совершенствование учета поступления и выбытия нематериальных активов по договору обмена в нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	10
Narbayev Sh.K., Sadullayev S.N.	Dehqon xo'jaliklarida yerdan foydalanish samaradorligining o'zgarish tendensiyalari.....	20
Nosirova N.J.	Reklama – marketing kommunikatsiyasining biznesga ta'siri.....	26
Samadov A.N.	Innovative Service Marketing: Russian Experience.....	34
Temirov A.A.	Prospects for digitalization of corporate governance in corporate structures of the Republic of Uzbekistan.....	42
Sobirov A.A.	Sanoat klasterlari – sanoat salohiyatini oshirishning strategik yo'nalishi sifatida.....	51
Rajabov N.R., Adilova M.T., Xasanova N.N.	Mintaqalar iqtisodiy-ekologik barqaror rivojlanishining tashqi va ichki tahdidlari.....	60
Azlarova M.A.	Waste management activities and methods.....	71
Кадирова И.Б.	Анализ состояния и тенденций развития свободных экономических зон в Республике Узбекистан.....	74
Fozilova F.K.	Importance of children's financial education and behavior	78
Фарходова Ш.Ш.	Новые тенденции развития современного менеджмента в цифровой экономике: проблемы и решения.....	83
Ostanaqulov X.M.	Sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'siri: O'zbekiston misolida.....	87
Karrieva Y.K.	Ways of development of innovative logistics in Uzbekistan	95
Masharipova Sh.A.	Transport-logistika klasterlari faoliyati bo'yicha xorij tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari.....	100
Xudayberdiyev O'.E	Mamlakatda qoramolchilik mahsulotlari marketingini rivojlantirish yo'nalishlari.....	111
Каримов В.А.	Қишлоқ хўжалиги маҳсулот ишлаб чиқаришида қишлоқ хўжалиги техникаларининг аҳамияти	116
Qahhorov Sh.G'.	O'zbekiston tijorat banklarining "muammoli kreditlari"	122
Муратов Ф.Д.	Конституция: ижтимоий адолатнинг кафолати.....	125
Karimova S. T.	Konstitutsiya – ishonchli kelajak va farovon hayot Qomusi	131
Arziqulov E.A.	Konstitutsiya farovon taraqqiyotimiz garovi.....	137
Azim Davron.	Jadid matbuoti: Ismoil Gasprali va Hamza Hakimzoda.....	142
Baxanurov O. O.	Digital Currencies and Central Banks: An Analysis from a National Economic Security Perspective	148
Akbarov Sh.X.	Raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali korxonalarda HR menejment tizimini takomillashtirish ("O'zbekiston temir yo'llar" AJ misoolida)	155
Kodirov S.Q.	Logistika va Iqtisodiyot	160

SUN'IY INTELLEKT VA AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA

Ostanaqulov Xojiakbar Mansurqul o'g'li
Andijon mashinasozlik instituti, talaba

Annotatsiya. Maqola sun'iy intellekt (SI) va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'sirini o'rganadi. Maqolada texnologiyalarning ishlab chiqarish samaradorligi, xarajatlarni kamaytirish va bozor raqobatbardoshligiga ta'siri ko'rib chiqiladi. O'zbekiston misolida paxta-to'qimachilik va oziq-ovqat sanoatidagi texnologik o'zgarishlar orqali ishlab chiqarish samaradorligi oshgani, eksport hajmi kengaygani va xarajatlar kamaygani ko'rsatilgan. Shu bilan birga, sun'iy intellekt va avtomatlashtirishni joriy etish uchun yuqori investitsiyalar va xodimlarni qayta tayyorlash zarurati mavjud. Maqolada O'zbekiston hukumati tomonidan texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash siyosati va kichik biznesni rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Texnologiyalarning iqtisodiy ta'siri uzoq muddatli barqarorlik va resurslarni samarali ishlatishga yordam beradi. Maqola sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va ularni muvaffaqiyatli joriy qilish uchun davlat siyosatining ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, avtomatlashtirish, iqtisodiy ta'sir, ishlab chiqarish samaradorligi, texnologik o'zgarishlar, raqobatbardoshlik, investitsiyalar, paxta-to'qimachilik klasterlari, xodimlarni qayta tayyorlash, barqaror rivojlanish.

Annotation. This article explores the economic impact of artificial intelligence (AI) and automation. The article discusses the effects of these technologies on production efficiency, cost reduction, and market competitiveness. Using Uzbekistan as an example, the technological changes in the cotton-textile and food industries are shown to have increased production efficiency, expanded export volumes, and reduced costs. However, the implementation of AI and automation requires high investments and the retraining of employees. The article analyzes the policy of the government of Uzbekistan in supporting technologies and its role in the development of small businesses. The economic impact of these technologies contributes to long-term stability and efficient resource utilization. The article highlights the importance of state policy in the successful implementation of AI and automation in the economy.

Keywords: Artificial Intelligence, Automation, Economic Impact, Production Efficiency, Technological Changes, Competitiveness, Investments, Cotton-Textile Clusters, Employee Retraining, Sustainable Development.

Аннотация. В статье исследовано экономическое влияние искусственного интеллекта (ИИ) и автоматизации. В нем рассматривается влияние технологий на производственную эффективность, сокращение затрат и конкурентоспособность на рынке. На примере Узбекистана показано, как технологические изменения в текстильной и пищевой промышленности повысили производственную эффективность, расширили объемы экспорта и снизили затраты. Вместе с тем внедрение искусственного интеллекта и автоматизации требует значительных инвестиций и переквалификации работников. В статье анализируется политика правительства Узбекистана в поддержке технологий и роль в развитии малого бизнеса. Экономическое воздействие технологий способствует долгосрочной стабильности и эффективному использованию ресурсов. Подчеркивается важность государственной политики для успешного внедрения искусственного интеллекта и автоматизации в экономику.

Ключевые слова: искусственный интеллект, автоматизация, экономическое влияние, производственная эффективность, технологические изменения, конкурентоспособность, инвестиции, текстильные кластеры, перекавалификация работников, устойчивое развитие.

Kirish. Sun'iy intellekt (SI) va avtomatlashtirish bugungi global iqtisodiy o'zgarishlarning asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biriga aylangan. Bu texnologiyalar nafaqat iqtisodiy jarayonlarni optimallashtirishga xizmat qilmoqda, balki biznes modelini qayta ko'rib chiqish va bozor sharoitlariga moslashish imkoniyatlarini ham kengaytirmoqda. Korxonalar endilikda sun'iy intellekt vositasida ma'lumotlarni tahlil qilish orqali mijozlarning ehtiyojlarini aniq tushunib, strategik qarorlarni tez va samarali qabul qilish imkoniga ega bo'lmoqda. Avtomatlashtirish esa ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini soddalashtirib, operatsion xarajatlarni qisqartirish va mahsuldorlikni oshirish orqali iqtisodiyotning barcha sohalariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu texnologik taraqqiyot nafaqat korxona darajasida, balki milliy va xalqaro iqtisodiyot miqyosida yangi istiqbollarni ochmoqda.

Texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun korxona va davlat miqyosida aniq strategiyalarni ishlab chiqish talab qilinadi. Birinchi navbatda, texnologik infratuzilmani mustahkamlash zarur. Bu, o'z navbatida, yangi tizimlarni qabul qilish uchun poydevor yaratadi. Masalan, zamonaviy ma'lumot markazlari, yuqori quvvatli tarmoq infratuzilmalari va sun'iy intellekt algoritmlari uchun maxsus platformalar yaratish

samaradorlikni oshirishi mumkin. Ayni vaqtda xodimlarni qayta tayyorlash va ularning yangi texnologiyalar bilan ishlashga moslashuvchanligini oshirish ham strategiyaning asosiy qismlaridan biri bo'lishi lozim. Bu esa korxonalarga ishchi kuchini modernizatsiya qilish va resurslarni qayta taqsimlash zaruratini tug'diradi.

Yana bir muhim jihat – investitsion strategiyalarning to'g'ri shakllantirilishi. Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish tizimlari dastlabki bosqichlarda katta xarajatlarni talab qilishi mumkin, ammo uzoq muddatli istiqbolda ularning iqtisodiy samarasi o'zini to'liq oqlaydi. Korxonalar bu jarayonda faqat qisqa muddatli natijalarni ko'zlashdan chekinib, uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlaydigan strategik qarorlarni qabul qilishi kerak. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalarni keng joriy qilish mehnat bozoriga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Masalan, avtomatlashtirish natijasida ba'zi kasblar yo'qolishi ehtimoli mavjud, lekin bu yangi imkoniyatlarning paydo bo'lishiga yo'l ochadi. Korxonalar va hukumatlar bu jarayonda xodimlarni qayta tayyorlash va ijtimoiy himoyani kuchaytirish orqali mehnat bozorida muvozanatni saqlashi lozim.

Mazkur maqola sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning iqtisodiyotga ta'sirini chuqur tahlil qilishni maqsad qiladi. Ushbu texnologiyalarning amaliy qo'llanilishi va natijalari bo'yicha real

hayotiy misollarga asoslangan tadqiqotlar orqali ularning samaradorligi va cheklovlari ko'rsatib beriladi. Shuningdek, maqolada strategik yondashuvlar va dolzarb yechimlar yoritilib, sun'iy intellekt va avtomatlashtirishni iqtisodiyotda barqaror rivojlanish vositasiga aylantirish bo'yicha aniq tavsiyalar ishlab chiqiladi. Maqsad – texnologik taraqqiyotning imkoniyatlarini samarali boshqarish orqali yangi iqtisodiy era uchun poydevor yaratishdir [1].

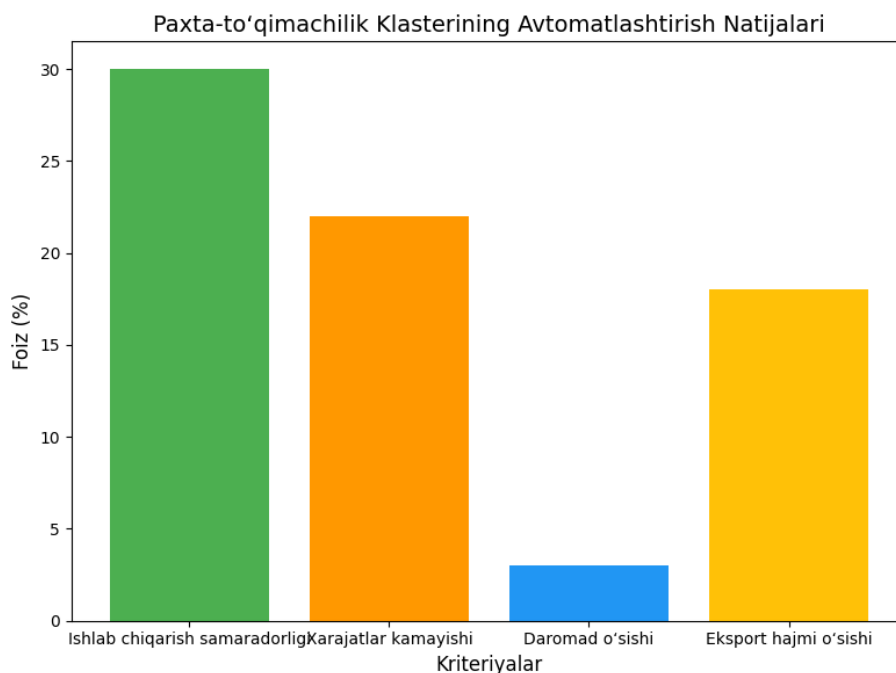
Tadqiqot metodologiyasi.
Sun'iy intellekt (SI) va

avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'sirini o'rganishda ilmiy yondashuv va amaliy misollar asosida keng qamrovli tahlil amalga oshirildi. Bu bo'limda O'zbekistonning turli sanoat tarmoqlarida texnologiyalarni qo'llash natijalari o'rganilib, ular ishlab chiqarish samaradorligi, xarajatlarni kamaytirish va iqtisodiy barqarorlikka qanday ta'sir ko'rsatgani tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida real hayotdagi ikkita misol tanlandi, ular orqali texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy qilish jarayonida duch kelinadigan muammolar va ulardan erishilgan iqtisodiy natijalar yoritildi.

Birinchi misol O'zbekistonning Andijon viloyatida faoliyat yurituvchi paxta-to'qimachilik klasterining avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimini joriy etishi bilan bog'liq. Ushbu klas-

terda IoT (Internet of Things) texnologiyalari yordamida butun ishlab chiqarish jarayoni kuzatib borildi va avtomatlashtirildi. IoT sensorlari xomashyo qabul qilishdan tortib, tayyor mahsulotlarni jo'natishgacha bo'lgan

1-diagramma.
Paxta- to'qima-
-chilik klasteri-
ning avtomat-
lashtirish natijalari

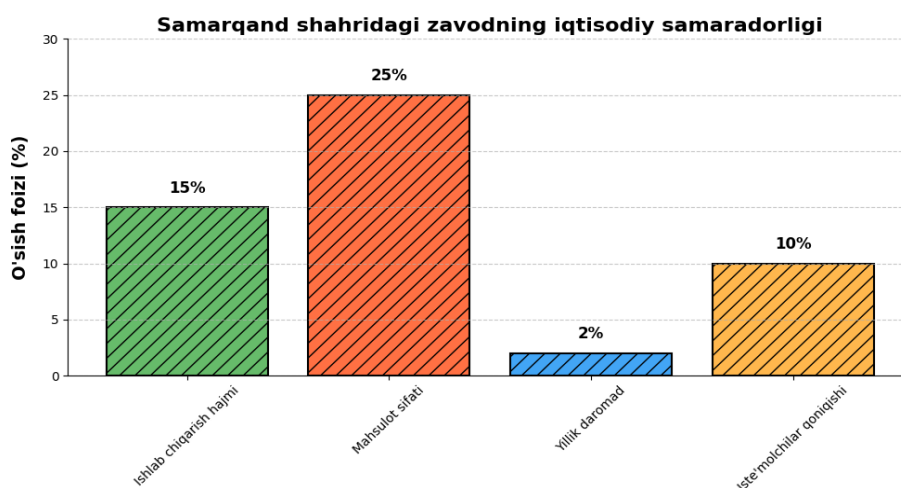
jarayonni boshqarish imkonini berdi. Shu bilan birga, resurslarni optimal

taqsimlashga erishildi. Bu Avtomatlashtirish natijasida ishlab chiqarish samaradorligi 30 %ga oshdi, xodimlar sonini optimallashtirish orqali xarajatlar esa 22 %ga kamaytirildi. Misol uchun, 2022-yilda klasterning daromadi 10 million AQSh dollaridan 13 million AQSh dollariga oshdi, bu esa xalqaro bozorga chiqishda katta muvaffaqiyat bo'ldi. Klaster mahsulotlarining eksport hajmi ham 18 %ga oshgani qayd etildi (1-diagramma).

Bu jarayonda texnik infratuzilma yangilashga qaratilgan dastlabki sarmoya hajmi 5 milliard so'mni tashkil etgan bo'lsa-da, joriy natijalar investitsiyaning iqtisodiy samaradorligini yaqqol ko'rsatib berdi. Paxta-to'qimachilik sanoatida Avtomatlashtirish orqali vaqt va mablag' tejallishi, sifatni barqaror nazorat qilish va xalqaro bozorda raqobatbardoshlikni oshirishga erishildi. Bundan

tashqari avtomatlashtirish ishchilarning xavfsizligi va qulayliklarini yaxshilashga ham hissa qo'shdi.

Ikkinchi misol sifatida Samarqand shahridagi konservalangan oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqaruvchi zavodni ko'rib chiqamiz. Ushbu zavodda sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan sifat nazorati tizimi joriy etildi. Mazkur tizim mahsulot sifatini ishlab chiqarish jarayonining har bir bosqichida real vaqt rejimida tahlil qilish imkonini berdi. Bu esa nuqsonli mahsulotlarning bozorga chiqishiga yo'l qo'ymadi. 2023-yilda ishlab chiqarish hajmi 15 %ga oshdi, mahsulotlarning umumiy sifati esa 25 %ga yaxshilandi. Zavodning yillik daromadi 12 milliard so'mdan 14 milliard so'mga yetgani ushbu tizimning iqtisodiy samaradorligini yaqqol tasdiqladi. Bundan tashqari iste'molchilarning mahsulot sifati va ishonchliligiga bo'lgan qoniqish darajasi o'sdi, bu esa ichki bozorda raqobatbardoshlikni kuchaytirdi (2-daigramma).

2-diagramma. Samarqand shahridagi zavodning iqtisodiy samaradorligi

Mazkur jarayonda yana bir muhim omil – xodimlarni qayta tayyorlashga qaratilgan investitsiyalar bo'ldi. Ushbu

zavodda joriy etilgan texnologiyalar uchun xodimlarga yangi texnik ko'nikmalarni o'rgatish talab qilindi, bu

esa dastlabki bosqichda 1 milliard so'm miqdorida qo'shimcha xarajatlarni talab qildi. Shunga qaramay, bu investitsiyalar oxir-oqibat o'zini oqladi, chunki avtomatlashtirish jarayonlari xodimlarning unumdorligini oshirishga imkon berdi.

Misollarni tahlil qilish jarayonida statistik ma'lumotlar texnologiyalar joriy qilinishining iqtisodiy ahamiyatini yanada aniqroq yoritadi. Masalan, Samarqand shahridagi zavodda sifat nazorati tizimi joriy etilgach, iste'molchilar shikoyatlari 40 %ga kamaydi, bu esa mijozlarning brendga bo'lgan ishonchini sezilarli darajada oshirdi. Bu kabi misollar O'zbekistonda sun'iy intellekt va avtomatlashtirish texnologiyalarini keng joriy qilish orqali raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Metodologiya jarayonida texnologiyalarni joriy qilishdagi muammolar ham ko'rib chiqildi. Masalan, infrazuzilmani yangilash, dasturiy ta'minot bilan ta'minlash va xodimlarni tayyorlash kabi masalalar texnologiyalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun muhim bo'lib, ular puxta rejalashtirishni talab qiladi. Shu bilan birga, davlat tomonidan texnologik taraqqiyotni qo'llab-quvvatlash va biznes subyektlari uchun qulay shart-sharoit yaratish iqtisodiy o'sishni jadalashtirishning asosiy omillari hisoblanadi.

Sun'iy intellekt va Avtomatlashtirishni iqtisodiy tizimlarga joriy qilish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar ijobiy natijalar bilan yakunlandi. Bu texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni qisqar-

tirish va iqtisodiy o'sishni jadallashtirishda muhim o'rin tutishini ko'rsatdi [3]. O'zbekiston misolida sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning aniq natijalari real statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilindi.

Birinchi misol bo'lgan Andijon paxta-to'qimachilik klasterida IoT texnologiyalari joriy etilishi natijasida ishlab chiqarish samaradorligi 30 %ga oshdi. Bu, xususan, xomashyo sifatini kuzatish va ishlab chiqarish jarayonlarini real vaqt rejimida boshqarish orqali amalga oshdi. Natijada 2022-yilda klasterning eksport hajmi 18 %ga o'sdi va xalqaro bozorda raqobatbardoshligi mustahkamlandi. Shu bilan birga, klasterning daromadi 13 million AQSh dollariga yetib, bu Avtomatlashtirish jarayonining iqtisodiy jihatdan muvaffaqiyatli ekanligini tasdiqladi.

Ikkinchi misol sifatida Samarqanddagi oziq-ovqat zavodida sun'iy intellekt asosida sifat nazorati tizimi joriy etilishi tahlil qilindi. Ushbu tizim mahsulot sifati nazoratini yanada samarali qilishga imkon berdi va 2023-yilda ishlab chiqarish hajmi 15 %ga oshdi. Ushbu yondashuv zavodning daromadini 14 milliard so'mga oshirishga yordam berdi. Buning natijasida iste'molchilarning mahsulotga bo'lgan ishonchi mustahkamlandi, iste'molchi shikoyatlari esa 40 %ga kamaydi. Bu natijalar avtomatlashtirishning nafaqat ishlab chiqarish jarayonlariga, balki mijozlar bilan o'zaro munosabatlarga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi.

Tahlil va natijalar. Davlat darajasidagi yondashuvlar ham muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston hukumati

tomonidan ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirishga qo'shimcha imtiyozlar berilishi texnologiyalarni tezroq joriy qilishni ta'minladi. 2023-yilda mamlakatda avtomatlashtirish jarayonlarini rivojlantirish uchun davlat tomonidan 1,2 trillion so'mlik subsidiyalar ajratildi. Natijada kichik va o'rta biznes subyektlari ham zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish imkoniyatiga ega bo'ldi.

Natijalar ko'rsatib turibdiki, sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'siri nafaqat sanoat tarmoqlarining samaradorligini oshirishga, balki resurslardan oqilona foydalanish va ekologik barqarorlikni ta'minlashga ham imkon beradi. Shu bilan birga, texnologiyalarni joriy qilish uchun boshlang'ich sarmoya katta bo'lishiga qaramay, ularning uzoq muddatli iqtisodiy foydasi buni oqlaydi.

Misollar asosida keltirilgan natijalar O'zbekistonda sun'iy intellekt va avtomatlashtirishni yanada kengroq joriy qilish bo'yicha istiqbolli yo'nalishlarni belgilashga yordam beradi. Ushbu yondashuv nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki mamlakatning global bozorlar bilan integratsiyasini kuchaytirish uchun ham muhim ahamiyatga ega.

Sun'iy intellekt (SI) va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'siri bo'yicha o'rganilgan misollar va statistik ma'lumotlar bu texnologiyalarning ishlab chiqarish jarayonlari, iqtisodiy samaradorlik va bozor raqobatbardoshligiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishini aniq namoyon etmoqda. O'zbekiston misolida klasterlar va zavodlar orqali olib borilgan tajribalar, shuningdek, davlat tomonidan taqdim etilgan

qo'llab-quvvatlash siyosati texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy qilishning iqtisodiy foydalarini yaqqol ko'rsatdi.

Birinchi misol – Andijon paxta-to'qimachilik klasteridagi IoT texnologiyalarining joriy etilishi – ishlab chiqarish samaradorligini sezilarli darajada oshirdi. Avtomatlashtirish natijasida ishlab chiqarish jarayonlari yaxshilandi, xomashyo taqsimoti optimallashtirildi va chiqindilar kamaydi. Bu jarayonlarning samarali boshqarilishi 30 %ga yaqin ishlab chiqarish samaradorligi o'sishiga olib keldi. Ammo bunday texnologiyalarni joriy qilish uchun katta miqdorda dastlabki investitsiya talab qilindi. Klaster uchun 5 milliard so'm miqdoridagi sarmoya joriy etilishidan so'ng, ishlab chiqarish va eksport hajmida o'sish kuzatildi. Biroq investitsiya uchun qaytarish muddati hali ham muhim masala bo'lib qolmoqda [2]. Bu masala biznes subyektlari uchun xavf tug'dirishi mumkin, ayniqsa kichik va o'rta biznesda. Shu bilan birga, avtomatlashtirish natijasida xarajatlar kamayishi va ishlab chiqarish samaradorligi oshishi kabi o'zgarishlar ko'rsatilgan iqtisodiy natijalar uzoq muddatda sarmoyaning to'liq o'zini oqlashiga olib keladi.

Ikkinchi misol, Samarqanddagi oziq-ovqat ishlab chiqarish zavodidagi sun'iy intellekt asosidagi sifat nazorati tizimi ishlab chiqarish va sifatni boshqarishda sezilarli yaxshilanishlarni ko'rsatdi. Avtomatlashtirilgan nazorat tizimi mahsulot sifatini aniq kuzatish imkonini berdi, bu esa 25 %ga yaqin sifat o'sishini ta'minladi va mijozlar ishonchini oshirdi. Biroq bunday tizimning joriy etilishi yuqori

dastlabki xarajatlarni talab qiladi va bu kichik korxonalar uchun to'siq bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, samarali ishlash uchun xodimlar va mutaxassisnlarni qayta tayyorlash zarurati ham mavjud. Texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy qilishning muhim omillaridan biri xodimlar uchun zarur bilim va ko'nikmalarni o'rgatishdir. O'zbekistonda texnologiyalarning qo'llanilishi ortidan xodimlar sonining kamayishi bilan birga, yangi ish o'rinlari yaratilishi ham ehtimol.

Agar umumiy nuqtayi nazardan qarasak, avtomatlashtirish va sun'iy intellektning iqtisodiy ta'siri nafaqat sanoat tarmoqlarining, balki butun iqtisodiyotning barqaror o'sishiga hissa qo'shadi. Avtomatlashtirishni keng qo'llash orqali resurslardan samarali foydalanish, mehnat unumdorligini oshirish va sifatni yaxshilash kabi natijalarga erishildi. Shunga qaramay, bu jarayonlar ba'zan kutilmagan ijtimoiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Masalan, texnologiyalarni joriy qilishda xodimlarning ish joylaridan ayrilish ehtimoli mavjud, bu esa ijtimoiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bunday muammolarni bartaraf etish uchun davlat tomonidan malaka oshirish va qayta tayyorlash dasturlarini joriy etish muhimdir.

Shuningdek, davlat tomonidan texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash va investitsiyalarni rag'batlantirish kerak. O'zbekiston hukumatining so'nggi yillarda avtomatlashtirish va sun'iy intellektni rivojlantirish uchun ajratilgan sarmoyalari, ayniqsa, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash uchun muhim ahamiyatga ega. Biroq davlat

siyosatining davomiyligi va uni amalga oshirishdagi shaffoflik ushbu texnologiyalarni keng tarqatishda muhim omil bo'ladi.

Xulosa va takliflar. Texnologiyalarning iqtisodiy ta'sirini yanada kuchaytirish uchun O'zbekistonda sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning o'sishini rag'batlantirishga qaratilgan qo'llab-quvvatlovchi siyosatlar muhim ahamiyatga ega. Ushbu texnologiyalarni joriy qilishdagi muvaffaqiyatli misollar boshqa sanoat tarmoqlariga kengaytirilishi mumkin. Misol uchun, tibbiyot, transport va energetika sohalarida ham avtomatlashtirishni joriy qilish orqali iqtisodiy o'sishni davom ettirish mumkin. Bu yondashuv, shuningdek, mamlakatni global bozorga yanada raqobatbardosh qiladi.

Shunday qilib, sun'iy intellekt va avtomatlashtirish texnologiyalarining iqtisodiy ta'siri butun iqtisodiyotda sezilarli o'zgarishlar yaratadi, ammo bu jarayonning muvaffaqiyati uchun davlat, biznes va jamoatchilikning birgalikdagi harakati muhimdir [5].

Sun'iy intellekt (SI) va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'siri zamonaviy iqtisodiyotning turli sohalarida sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Ushbu texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni qisqartirish va raqobatbardoshligini mustahkamlashda katta rol o'ynaydi. O'zbekiston misolida paxta to'qimachilik klasterlarida IoT texnologiyalarining joriy etilishi va oziq-ovqat ishlab chiqarish zavodlarida sun'iy intellekt asosidagi sifat nazorati tizimlari ishlab chiqarishni optimalashtirganini ko'rsatdi. Natijada ishlab

chiqarish samaradorligi oshdi, eksport hajmi kengaydi va mijozlar bilan o'zaro munosabatlar yaxshilandi.

Biroq texnologiyalarni joriy qilishda yuqori dastlabki investitsiyalar, xodimlarni qayta tayyorlash zarurati va ijtimoiy oqibatlarga e'tibor qaratish zarur. Ushbu omillarni hisobga olgan holda, davlat siyosati va qo'llab-quvvatlash tizimi sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'sirini kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston hukumati tomonidan ajratilgan subsidiya va imtiyozlar kichik va o'rta biznesning texnologiyalarga kirish imkoniyatlarini yaratdi, bu esa umumiy iqtisodiy o'sish va barqarorlikka hissa qo'shmoqda.

Shunday qilib, sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'siri faqat ishlab chiqarish samaradorligini oshirish bilan cheklanib qolmaydi, balki

mamlakatning raqobatbardoshligini kuchaytiradi, resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi va ekologik barqarorlikni qo'llab-quvvatlaydi. Ularining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun, davlatning iqtisodiy siyosati, innovatsion yondashuvlar va ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar muhim ahamiyatga ega. Bunday texnologiyalarni joriy qilishning uzoq muddatli iqtisodiy foydasi davlat va biznesning hamkorlikda amalga oshirgan sa'y-harakatlariga bog'liq [2]. Texnologiyalarni joriy qilishda olingan natijalar O'zbekistondagi boshqa sanoat tarmoqlarida ham muvaffaqiyatli qo'llanilishini ta'minlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Bu, shuningdek, mamlakatning global iqtisodiyotdagi o'rnini mustahkamlashga va raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Gaziyeva R.T. *Avtomatika asoslari va ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish*. – Toshkent, 2018.
2. Yusupbekov N.R., Muhammedov B.I., Gulomov SH.M. *Texnologik jarayonlarni nazorat qilish va avtomatlashtirish*. – Toshkent, 2011.
3. Muhammadiyev Dilshod Yaxshiboyevich. *Sun'iy intellektning iqtisodiyotga ta'siri: yangi imkoniyatlar va muammolar*. – T.: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti.
4. Axrorjon Abdullayev *Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot rivojlanishi*. – Qo'qon, 2023.
5. Shoaxmedova Nozima Xayrullayevna *Sun'iy intellektning iqtisodiyot tarmoqlarida qo'llanilishi*. – Toshkent, 2023.

Ingliz tili muharriri: Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi
Musahhih: Vahobova Marfua Mirkamalovna
Sahifalovchi va dizayner: Zoirov Sardor Ziyodin o'g'li

2024. 1-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda **"Management and Economics Scientific Research Journal"** jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El. pochta: journals@timeedu.uz

Tel.: +998 95 651 90 00

"Management and Economics Scientific Research Journal" jurnali 19.09.2024-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 404368-son reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. Litsenziya raqami: C-5669639
PNFL: 308906510

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yakkasaroy tumani
Shota Rustaveli ko'chasi, 114